

Autorská strana

nabízí od pondělí do pátku pohled na dění, trendy, souvislosti v režii jedné osobnosti.

- Po** – Macháčkova výměna
- Út** – střídají se komentátoři HN (Honzejk, Černý, Hrstkova, Fischer, Ehl, Leschtina)
- St** – Lucie Tvarůžková o všem, co ji baví
- Čt** – tak trochu americkýma očima se na svět dívá Daniel Anýž
- Pá** – uplynulý týden glosuje Jindřich Šídlo

Martin Ehl
martin.ehl@economia.cz

Alenka Bratušková, slovinská premiérka:

Slovinsko je v podstatě sociální stát

FOTO: STA – TAMINO PETELINSEK

★ Rozhovor

Alenka Bratušková se v křesle předsedkyně vlády ocitla spíše shodou okolností poté, co zakladatel a šéf její strany Pozitivní Slovinsko Zoran Jankovič musel odstoupit kvůli obvinění z korupce. Třiačtyřicetiletá premiérka řeší nejsložitější krizi malého Slovinska od vyhlášení nezávislosti v roce 1991: recesi kombinovanou s dluhovou krizí státem vlastněných bank, to vše uprostřed krize eurozóny. Možná i proto tato bývalá vysoká úřednice ministerstva financí v rozhovoru na konci května jako by vážila nejen každé slovo, ale i čárky mezi nimi.

HN: Proč jste v této pro Slovinsko nelehké situaci souhlasila s tím, že budete premiérkou? Hovořila jste s bývalou slovenskou premiérkou Ivetou Radičovou o roli ženy premiérky nebo s premiéry pobaltských států, které prodělaly tvrdé reformy?

Ne, s nikým takovým jsem to nekonultovala, ale souhlasím s vámi, že to není jednoduchá pozice. Prostě se naše strana rozhodla jít do voleb a vyhrála je. A bylo to. Když jsem se rozhodla stát se lídrem politické strany, tak s tím samozřejmě jde možnost stát se premiérkou.

HN: Co vidíte jako svůj nejtěžší úkol? Nejhorší doposud je, že vidím svoji rodinu mnohem méně než předtím.

HN: V Bruselu mezi experty panuje názor, že Slovinsko bude zahraniční finanční pomoc stejně potřebovat – jen musíme počkat, až v Německu proběhnou volby. Jak to tedy je? Opakovala jsem už několikrát i na návštěvě v Bruselu, že nepotřebujeme žádnou pomoc. A od svých evropských kolegů slyším, že nechtějí další zemi, která bude potřebovat pomoc. To samozřejmě neznamená, že

budeme jen sedět se založenýma rukama. Musíme udělat, co je třeba – kvůli nám samotným.

HN: Slovinsko si vyvinulo vlastní systém státního kapitalismu a zahraniční analytici dosud pochybovali, že ho jakákoliv vláda změní. Co dělá váš kabinet jinak?

Uzavřeli jsme dvouletou dohodu s odbory ve veřejném sektoru. To je první krok. Slovinci jsou si velmi dobře vědomi, že změna je potřeba. Ale nesmí to vypadat jako hrozba, že když se nestane to a to, tak sem přijde „trojka“. Musíme lidem jasně vysvětlit, proč jsou ona opatření potřeba, a pak je lidé přijmou.

HN: Dříve se nevysvětlovalo?

Předchozí vláda se zejména loni nepokusila lidem vysvětlit, co je potřeba udělat. A když už to dělala, tak formou hrozby. A lidé se naštváli. Reformy neuspěly v referendech kvůli nespokojenosti občanů, kteří hlasovali proti vládě, nikoli proti reformám. Změnili jsme tedy ústavu. První změna se týká referenda a druhá fiskálního pravidla o výši zadlužení. Ta první změna zabrání politikům zneužít referendum jako nástroj vlastní politiky.

HN: Jak jste odbory, tradičně silné a vlivné, přesvědčili?

Nevím, jestli jsme je úplně přesvědčili, ale mám pocit, že ona změna týkající se referenda byla naléhavě potřeba, hlavně proto, že omezuje politiky.

HN: Jaké další sociální či politické skupiny potřebujete přesvědčit?

Prostě lidi, potřebujeme shodu celé společnosti. Celá společnost si musí položit otázku, jaký stát si přejeme. V zásadě jsou dvě možnosti: vyšší daně, a tím pádem více sociálního státu. Nebo se rozhodnete pro nižší daně, což má ale dopad na nižší soci-

ální práva. Já osobně jsem pro první model, který bych nazvala skandinávským, ten druhý bych označila za pobaltský. Větší podpora ve společnosti je pro ten skandinávský model, o tom jsem přesvědčena.

Ale především bychom měli ve společnosti zahájit širší dialog a dosáhnout nějakého konsenzu. Není samozřejmě možné mít nízké daně a vysoké sociální dávky. Věřím tomu, že lidé vědí, že změny jsou opravdu potřeba, a nemyslím, že nějaké další přesvědčování je třeba. Ale výsledek, o kterém jsem opravdu přesvědčena, je sociální stát, který zajišťuje solidaritu.

HN: Tak kde vzít ve Slovinsku peníze na financování tohoto modelu?

Slovinsko je podle mého soudu v podstatě sociální stát. A my při konsolidaci státních financí pracujeme na obou frontách. Zvýšili jsme DPH, ale neomezili jsme sociální práva, kombinujeme opatření na příjmové i výdajové straně.

HN: V tuto chvíli nabízíte privatizaci patnácti státních firem. Jaký je zájem a jakým způsobem je budete privatizovat?

To je první balík privatizací. Do konce roku připravíme strategii, jak spravovat všechna státní aktiva. Z tohoto dokumentu bude jasné, jak bude stát spravovat svůj majetek, jak bude privatizovat a co dalšího bude privatizovat. Budeme hledat zájemce prostřednictvím tendrů. Budou dvě základní podmínky: jedna, aby to byl strategický partner, který zaručí rozvoj firmy, a druhá bude přiměřená cena. Bude to soutěž, podle slovinského práva nelze prodávat přímo bez soutěže a tak to má být.

HN: Proč měli a vlastně stále mají Slovinci strach ze zahraničních investic?

Těžko se to vysvětluje, ale v minulosti byla špatná zkušenost se spekulanty, kterým šlo jen o majetek a jeho prodej. My chceme

vybírat takové zájemce, kteří vyjádří opravdový zájem o strategický rozvoj firem.

HN: Když mluvíte s finančními analytiky z Frankfurtu nebo Londýna, tak je nejvíce zajímá fungování „špatné banky“, která by měla pomoci ozdravit bankovní sektor. Kdy začne opravdu pracovat?

Už funguje, má své ředitele. Do Bruselu jsme poslali první balík špatných úvěrů ke schválení, čekáme na odpověď. Naším cílem je, aby byl první balík toxických úvěrů převeden na špatnou banku do konce června.

HN: V opozici jste byla proti ideji špatné banky, teď ji naopak uvádíte do života. Proč jste změnila názor?

Ne, v opozici jsme nebyli proti, jen jsme chtěli znát přesná čísla a jasné argumenty. Když jsme přišli do vlády, tak i kdyby byla nějaká alternativní řešení, nebyl na ně čas. Proto jsme v projektu bývalé vlády pokračovali. Je to součást řešení největšího problému, což je stav bankovního sektoru. A žádná vláda nemůže přece začít řešit takovou věc úplně od nuly.

Víme, že jen špatná banka problém neřeší, a to jsme ukázali ve všech výpočtech a v programu. Bude potřeba dokapitalizace bank, o níž hovoříme i s Evropskou komisí. Odhad Národní banky Slovinska – vláda svůj vlastní nemá – je, že bude potřeba 900 milionů eur. Evropská komise to odhaduje jinak. Do konce června dokapitalizujeme banky podle odhadu Národní banky Slovinska. A pokud budou i pak potřeba další prostředky, tak je zajistíme.

HN: Jak dalece vaši osobní situaci i prosazování reformou ovlivňuje fakt, že jak šéf opozice Janez Janša, tak i bývalý šéf vaší strany Zoran Jankovič jsou vyšetřováni kvůli korupci, a nemohou se tak plně účastnit politického provozu?

Pokud jde o vliv na reformy a jejich prosazení, tak to nebude mít velký vliv. Jsme právní stát, což budu vždy hájit a podporovat.

HN: V jaké situaci si řeknete, že Slovinsko je z nejhoršího venku?

Byla bych velmi šťastná, kdybych na tuto otázku mohla odpovědět. Ale řekla bych, že to bude ve chvíli, kdy úroky na našich státních cenných papírech budou podobné jako ty německé.

HN: Ale při posledním prodeji šly přesně opačným směrem...

Proto je moje odpověď tak těžká.

HN: Nebyl ten prodej příliš drahý (5,85% na desetileté dluhopisy – pozn. red.)?

Ano, všechno, co jde nad tři procenta, považuji za velmi drahé. Ale nejde jen o dluhopisy. Já si na tu vaši předchozí otázku budu moci uspokojivě odpovědět, až splníme cíle, které jsme si dali v programovém prohlášení a uvidíme ekonomický růst, nižší nezaměstnanost a ne tak drahé úvěry.

HN: Vaše vláda zvažuje, že zažaluje agenturu Moody's za to, že v průběhu prodeje dluhopisů snížila Slovinsku rating. Je vůbec možné vyhrát takový spor v době, kdy ratingy vlastně „vládnou“?

Ještě jsme se nerozhodli, zda do toho půjdeme. Ratingové agentury se také musejí chovat podle pravidel, a než se rozhodneme, chceme od nich odpovědi na některé otázky. A pokud je budeme žalovat, tak nikoli za rozhodnutí, ale za proceduru, protože své rozhodnutí oznámili na konci aukce.

HN: Budete mít letos vůbec dovolenou? Doufám, že ano, alespoň krátkou, ale ještě nemám žádné plány. Mám dvě děti, takže doufám, že nějaký čas budu mít.